

Regeringen, Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss av betänkandet skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd (SOU 2025:33)

Er beteckning: Ju2025/00812

Länsstyrelsen i Kronoberg (härefter Länsstyrelsen) väljer att avstå från att tillstyrka eller avstyrka förslagen i betänkandet med undantag av den del i kapitel 9 (återkallande av uppehållstillstånd), som avser personer som utsatts för våld i nära relationer, hedersrelaterat våld etc.

Länsstyrelsen väljer därefter att kommentera de delar där vi som myndighet kan påverkas samt där vi bedömer att det finns skäl för klargörande och/eller vidare konsekvensanalyser.

Yttrandet grundas på att vi som regional myndighet har mångårig erfarenhet, av uppdrag och arbete för att främja och stärka det regionala arbetet, för ett ordnat mottagande och framgångsrik etablering i arbets- och samhällslivet.

Utökade möjligheter att återkalla uppehållstillstånd, kapitel 9

I aktuellt kapitel uttrycks att det behöver finnas ett utrymme att kunna beakta andra skäl, förutom etablering i samhället och starka familjeband, som starkt talar mot att ett uppehållstillstånd återkallas.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag, men vill dock föreslå att rekvisitet starkt tas bort och att endast särskilda skäl anges.

Länsstyrelsen bedömer det som särskilt viktigt avseende personer vars tillståndsgrundande förhållande har upphört främst till följd av att utlänningen eller utlänningens barn i förhållandet har utsatts för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid.

Bedömningen görs utifrån att avsedd utlänning eller utlännings barn befinner sig i en utsatt situation till följd av annans agerande. Det bedöms inte som rimligt att konsekvenser ska drabba den som har utsatts för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid.

Övergripande synpunkter avseende konsekvenser av betänkandets förslag

Länsstyrelsen gör bedömningen att delar av förslaget kan medföra ett generellt ökat misstroende för myndigheter:

Uppgiftsskyldighet för vissa myndigheter gentemot Migrationsverket

I utredningen har kontakt tagits med de myndigheter som föreslås omfattas av uppgiftsskyldigheten och flera av dessa har påpekat att viss lagstiftning redan finns som kan hantera detta – hur ska de då förhålla sig till varandra? förslag som ges i andra utredningar och som är svåra att överblicka samt att det framförts oro från exempelvis universitet och högskolor hur uppgiftslämnande om enskilda personer kan påverka förtroendet för utbildningsanstalter, att färre söker sig till Sverige för högre studier och forskning. Även Domstolsverket ger uttryck för oro, att utlämnande av uppgifter kan påverka förtroendet för domstolarnas opartiskhet samt att det kan leda till att enskilda personer inte vågar vända sig till domstolarna för att få sin sak prövad, vilket kan riskera rättssäkerheten. Påverkan på allas rätt till samma skyldigheter, rättigheter och möjligheter. Uttrycks även i den nya integrationspolitiska målen.

Länsstyrelsen gör vidare bedömningen att delar av förslaget, sett till Länsstyrelsens uppdrag, kan få icke önskvärda konsekvenser:

Demokratiuppdraget

Det demokratiska samhället kännetecknas av att alla människor är lika värda och har samma rättigheter samt ett öppet och välkomnade förhållningssätt.

Vid en vandelsprövning föreslås att mindre allvarlig brottslighet samt brister i levnadssätt som inte är straffbelagda kan beaktas. Ett otydligt vandelskrav kan få oönskade effekter. En sak är att förstå att brott är en orsak för att inte bevilja uppehållstillstånd alternativt återkalla uppehållstillstånd. Att andra omständigheter kan påverka

som exempelvis att eventuellt brott kan komma att begås, att personen inte har kunnat betala skulder under en tid eller att personen uttryckt sig olämpligt skapar osäkerhet och rädsla.

Yttrandefriheten är en grundbult i vår demokrati, där försiktighet alltid ska iakttas för att inte begränsningar av densamma ska ske.

Länsstyrelsen vill särskilt understryka vikten av vidare konsekvensanalyser avseende risk för att utökade vandelsvillkor kan leda till att människor försätts i situationer, där de kan bli offer för utpressning, vilket i sådana fall leder till ökad brottslighet samt urholkande av rättssäkerheten.

Integrationsuppdraget

Ökad otrygghet – när det är osäkert kring vad som kan innebära risk för att uppehållstillstånd ges eller återkallas. I utredningen anges att känslan av trygghet många gånger är en förutsättning för att en utlänning ska kunna rota sig i landet och bli en del av det svenska samhället. Om vandelskravet uppfattas som otydligt kan det leda till en ökad känsla av otrygghet kring om man får stanna i landet.

Enligt förslaget ska utlänningens etablering i Sverige och familjeband fortsatt beaktas i bedömningen av om ett uppehållstillstånd skall återkallas när vandelsvillkoret inte uppfylls. Det är positivt men Länsstyrelsen vill lyfta vikten av att tydliggöra vad det är som ska beaktas som tillräcklig eller ej tillräcklig etablering. Ex. nämns i betänkandet att om utlänningen har kvar band till hemlandet kan det tyda på en svag etablering i Sverige, vilket måste ses som en högst tveksam indikator.

Upplevd otydlighet riskerar att leda till sämre förutsättningar för integration samt innebära risk för ryktesspridning, likt det som skett kring socialtjänstens arbete.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen vill avslutningsvis skicka med att den fortsatta beredningen av förslagen i betänkandet beaktar hur dessa förhåller sig till och påverkas av andra relaterade förslag, bland annat Skärpta krav på medborgarskap (SOU 2025:1) och Ett skärpt regelverk om utvisning på grund av brott (SOU 2025:54), då relevanta omständigheter och möjliga effekter av enskilda förslag annars riskerar att förbises.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Maria Arnholm med strateg social hållbarhet, integration Ewa Jonsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf länsråd Carin Lamme Lindh medverkat.